

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	.
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	.

— Hirdetések díjazás szerinti.

Mi az a szociális érzés?

A világnak az különös állásfoglalása, hogy egy gyékényen kezd árulni mindazokkal, akik dolgoznak. Ez az érzés mondatja azt, hogy „én nem vagyok olyan szolgabíró, aki azt tartja, hogy minek a parasztnak tanulni, jobb, ha buta marad.“ Eddig azt gondolták: minek a cselédnek üdülő, tiszta ágy, egészséges szoba? — Jó, hogy nem gondolták, minek a levegő, a napsugár, hiszen az úrnak való! Ezen érzés hiánya mondatja, hogy jó, ha minél zsúfoltabb a lakás (kevesebb tüzelőt kell adnia az uraságnak), de nem törődtek azzal, hogy annál több a tüdővész. Sok pénz kell a pénzügyminiszternek: — hadd fogyjon a palinka, de annál több kell a bolondok házára. Ez a régi barbarizmus.

A szociális érzés azt mondja: Ez a munkás az én testvérem, akarom, hogy tudjon minél többet, legalább is annyit, hogy tudása mécsesül szolgáljon egy tisztességes emberhez méltó élethez; ha beteg a cseléd, ne mondja senki, hogy annak jó lesz 20 krajcáros medicina, mert

a 2 ftos orvosság csak az uraknak jár. Egy szóval szociális érzés, hogy ne tőrjünk, hogy akik ott lent vannak, oly anynyira mélyen legyenek. Azonban azt ezért nem lehet törvénykönyvvel megalkotni. Meg lehet azonban teremteni lelkes közreműködéssel. Látom, hogy Angliában nincs meg az a kegyetlen osztályharc, mint ami nálunk meg van s amelyben úgy ütköznek, hogy szíveket, lelkeket zúznak össze. Ott több a szociális érzés. — Ami keresztény szocialista egyesületeink is ennek a szociális érzésnek szolgáltatásában állanak s mintegy reflektorai annak a vezetésre hivatott fénynek, melyet a társadalom legszélesebb köreire akarunk kisugározatni.

Meg vagyunk győződve, hogy ez az igazság és hogy ezt semmi sem képes utjában feltartóztatni: minél szociálisabb lesz a világ, annál jobban fogja önmagát boldogítani.

Értem én, hogy nem szerethette a munkás azt a társadalmat, mely egészségtelen büzös helyiségekben dolgoztatta őt s mikor hazament, nem otthonba ment, hanem oduba és mikor a keserű-

ség elkergette hazulról, a kor csömbe ment, hogy leigya magát és elfelejtse, hogy ember.

Valóságos boldogítás az, ha az ember ezeknek az állapotoknak javítására közreműködik, hogy azok, akik eddig csak gyűlölni tudtak, szeretni is megtanuljanak. A szociáldemokráciában, főleg Magyarországon, sok az éles, kegyetlen vonás, az osztályharc: működünk közre, hogy érezhessék ami szeretetünket, jusson nekik abból a szociális érzésből, mely megszeretteti velük ezt a társadalmat s akkor nem a társadalom robbantó dinamitja, hanem a társadalmi haladás biztosító lesznek.

Meg vagyok győződve, hogy aki így boldogít másokat, az maga is boldogabb, mert készséggel aláírom azt a mondatot, hogy nem lehet boldog, aki annyi szenvedőt lát, akármilyen palotában lakják is, vagy menjen akár Riviérára télen, vagy az északi sarkra hűselni nyáron, mikor mindenfelé magával viszi a társadalmi nyomoruság infekcióját, mint a megtámadott tüdő a maga bacillusait.

TÁRCA.

Ite ad Joseph!*)

Kevelység vert mely gyökeret a szivben,
A fennhéjzás büszke trónon ül;
Dac, gőg lakik ma az üres fejekben,
Mely újabb-újabb lángokra hevül.
Uralkodásra vágyik minden ember,
Melynek nyomán jár esapás, csüggedés . . .
Kik meghódolnak igaz türelemmel,
Azoknak száma — sajnos — oly kevés.
Az áldás, mely a hódolat virága,
Azért nem leng ma sokak életén;
Azért emel fegyvert öngyilkolásra
Ezreknek karja ma oly könnyedén.
Hogy mély alázat, mely az élet titka,
Ékítse tettben gazdag lelketek:
Ite ad Joseph! — őt király családból
Sarjadó ácsmesterhez menjetek!

Ha bánt az élet, zaklat a megszólás
S a rágalmoban vérzik szívetek,
S nyomán pusztít, tör, zúz a züllés, romlás:
Ite ad Joseph! — hozzá menjetek!

*) Irt a papnöveldei szent József szobor felszentelésére.

A feltékenység Egyiptomba üzte,
Idegen nép közt szenvedésben élt . . .
De ő békes szívvél mindezt eltűrve
Boldogan élt, hogy szenved Jézusért!

A sztrájk-világban harc-riadó harsan,
Százeken rontnak boldogságukon;
A munka szünik s az imádság lassan
Sötét atokká válik ajkukon.
És száll az átok, száll az éjszakában,
Tivornyák közt szit, lázit, lelkeket,
Kik részegen, a züllés mámorában,
Megostromolnak egyházat, eget.
S az átok, melyet Isten ellen szórnak,
Megnyomorítja lelkük életét.
Nem lesz látatja tenger sok dolognak,
S éltük tavasza letarolt, setét.
Hogy szent legyen s áldást hozzon a munka,
Feléjük mentő szót kiáltatok:
Ite ad Joseph! — Jézusért a munka
Áldás, melyre mindig számíthattok.

Még bűnbajában kórral satonyult ifjak
Rohannak örvényes romlás felé . . .
Ők szenvedélyből szörnűy mámort ittak,
Ártatlanságukat: csáb illeté.
Hová robantok? — Reménytelenségtek
Üldöz, míg nem lesz tiszta éltetek! . . .

Ite ad Joseph! — Nyerni tiszta éltet,
A szűz jegyeshez könyörögjétek!

Száz sebben vérzik szent egyházunk,
A porban tiprání készülnek őt,
Güny tárgya lett erkölcsünk, hitvilágunk
A felvilágosult szellem előtt.
Istent tagad s magát teszi Istenné
Az anyagot imádó bölcsélet;
Bezárná, összetörné, ha tehetné,
Az Istenről beszélő kek eget.
E hitbontó harcokban, hogy megálljunk,
S harcolni tudjunk rendületlenül:
Ite ad Joseph! — őt tevő egyházunk
Önnön magának fővédőjeül!

Faustinus.

Richard bíboros, párisi érsek.

Közleményemnek talán inkább ezt a hangzatosabb címet kellett volna adnom: Katholikus véreim, okuljunk a kultúra szélsőségeiben hanyatt-homlok rohanó franciáknak végzetes tévedésein!
Mindenesetre ezt fogja mindnyájunknak eszébe juttatni az a szép és hatásos cikk, a melyet a lakásából kiüszött és nemrég elhunyt Richard bíboros, párisi érsek emlékének szent-

Nem lehetünk boldogok, a míg mások szenvednek!

Tehát kezét kézbe: Fogjunk össze a szociális érzés terjesztésében. Így fogjuk szolgálmi legjobban a társadalmi fejlődést is.

Dr. Prohászka Ottokár.

„Apostolkodunk kell.”

Megjelent a keresztény szociálisták naptára. Olyan bámulatos olcsó volt az ára, hogy a maganfajta szegény ember is vehetett belőle — egy nehányat. Minek annyit?

Apostolkodunk kell, mindenkinek apostolkodnia kell; semmivel sem lehet úgy apostolkodni az egyszerű nép között, mint a naptárral. Kalendáriumra a legegyszerűbb embernek is szüksége van; a vásáros bódékban nem talál keresztény szellemű = tisztességes naptárt, nagyon ritka az.

Egy nehányat azokból a keresztény szociális naptárakból haza küldöttem, egyet egy református embernek is. Nem református a naptár, de inkább olvasson az a szegény ember katolikust, mint sem reformátust, sem katolikust, hanem valami másfajta. Nehány napra rá jött a válasz döcögő betűkkel, melyekben az egyszerű falusi ember hálálkodik a naptárért s a többek közt így ír: „szükségesnek tartom gyenge felfogásom szerint, minden egyes család körében egy keresztény sz. naptár, egy mindennapi imakönyv és egy szent biblia, hogy meglegyenek. Ezeken kívül lehet még az Emke könyvtárból is, de ezen fennirt három vezérkönyv a ház tulajdonának szükségképen meg kell lenniök.”

Egyszerű szavak — mosolyogtam is egy kicsik rajtok; de egyenes szavak, igazat adtam nekik.

Való volt-e az valamikor, amit ma csak a

szentimentális elbeszélésecskékből ismerünk, — hogy téli estéken, mikor nincs sok dolog — összeül a család apraja-nagyja a pátriárkális keeskelébü asztal mellé s a család feje felolvasson valamit a kaposos bibliából József szomrú sorsáról, a jámbor Zsuzsánmról, — Jézus szenvedéseiről, — úgy telnek el a hosszú téli estek; való volt-e ez valamikor, vagy mindig hangosak voltak a koresmák a duhaj legények vigaságától, kik sem dolgot, sem szórakozást nem találva otthon, koresmába járnak mulatni.

Borzasztó pusztítást visz véghez a nép közt az alkohol anyagiabban, szellemekben, tisztességben, becsületben. Ja, könnyű ott alkoholnak uralkodni, ahol annyi alkalom van rá.

A régi időkben vécsernye után összegyűlt a fiatalok akár a réten, akárhol és játszott valami közös játékot vigán; és — eltelt a vasárnap anélkül, hogy pálinkáztak volna. Most a régi játékok odalettek, a falusi legény írimódra koresmába megy, ahol tánc van, vagy kugli van, de pálinka minden bizonnyal van. Mondogathatjuk: miről apám nagy búsan szólt, hogy itt hajdan szebb élet volt. . . Naivabb, pátriárkálisabb, de szebb, becsületesebb.

S a pálinka pusztít borzasztóan.

Egy néhány 14—15 éves kis legény befordul a koresma ajtón, megkapja az ités üveget, felvállra kapja a kabátját s még meg sem kösölte pálinkáját, már vadul villognak a szemei, még életerős izmai duzzadnak a — verekedési vágytól.

Óh, de végtelen sok nyers erő van ebben a népben, mit kamatoztatni lehetne, mi eddig parlagon hevert s mit most a pálinka felhasznál — rossz irányban. Mint egy villamos tefep, melybe beleüt a villám, — utána pusztulás, kár.

Hát miért nem csilognak azok a szemek a katolikus öntudaf büszke tüzetől, miért nem feszül az izmokban a katolicizmusnak energiája, életeréje: miért nem fogjuk bele azt a nyers

erőt a katolicizmus diadal szekerébe, hogy az vigye előre, anélkül nem is mehet ez; a katolicizmus nem a papoké, nem az előkelőké, az az egész világé, a népe! Legyen hát csakugyan a népe. Legyünk a nép apostolai, „apostolkodjunk szünös-szüntelen, apostolkodjunk ünön-ütfelen; ne bizzuk azt az egyház szolgálira, a papokra csupán.” Vezessük bele a népet a katolikus öntudat erősítő áramába s ne engedjük, hogy azt az öserőt, ami a népben van — elsekelyesítse különösen az alkohol; zárjuk el a pálinkázás alkalmát, vagy másképen: adjunk alkalmat a népek arra, hogy becsületesen szórakozzon — pálinkázás nélkül.

Rousseau azt mondta: „a haladó kultúra csak rontja az emberiséget, térjünk vissza az egészséges, becsületes, bár naiv természeti állapotához.”

Hát térjünk vissza; vigyük vissza a családba a bibliát. Egy egyszerű földműves ember a tükör mögül húzta elő régi bibliáját s azt kérdezte: szabad-e azt olvasniok; addig nem mertek belőle olvasni, míg egy papi embert meg nem kérdeztek, — pedig nagyon sokszor szertették volna olvasgatni.

Lám, az én református emberem szükségesen látja, hogy a családban meglegyen a szent biblia, mert ezzel ott van a keresztény szellem is.

A haladó kulturát a falú népe közé a szolgálatból hazatérő cseledek vagy kiszolgált katonák viszik — jórészt. Romlott, igazán romlott kultúra ez, a nagyúri konyhák vagy utcaszeglerek bűnös vagy legalább alakatlan, felszeg kultúrája. Ehelyett kell visszavinni vagy erősíteni az egyszerű népek egyszerű, naiv, de igazán becsületes életmódját, szokásait, szórakozásait, játékeit. Ehhez apostolok kellene, — nem csupán reverendában járó, hanem a nép között élő, forgó apostolok, vagyis „mindannyian apostolok vagyunk. Apostolkodunk kell!”

telt Drumont Ede, egyike a legkiválóbb francia publicistáknak és hírlapíróknak a szabadelvűek egyik neves orgánumának, a Libre Parole (Szabad Szó-nak) vezető helyén. Bizonyára igen jellemző és tanulságos dolog az, hogy miképpen nyilatkoznak az állhatatosságáért szinte mártírságot szenvedett párisi érseknek egyaránt részvétet keltő halálával kapcsolatosan a francia hazafias liberálisok a szétválasztási törvénynek durva és lelketlen végrehajtásáról. Ime szó szerinti közöljük a nevezetes cikknek hatóságos részét, amely a liberálisoknak pártatlan ösztentését és nyíltságát is kifejezésre juttatja:

„A tiszteletreméltó bíboros, akit oly nagy becsülés és akkora szeretet környezett, tegnap hűnyt el szép életkorral és jó tettekkel gazdagon. Ő volt hosszú évek óta minden püspöki erénynek példaképe és mintája, de úgy látszik, hogy azon megpróbáltatások óta, melyeken az Egyház keresztül ment, az ő alakja, amely sokáig megmaradt a szentélynek felhomályában, még határozottabb vonásokkal emelkedett ki és a népek alkalma volt őt még inkább megismerni.

Még inkább megszerették a szent bíborost azért, mert egy kormány szemérmetlenül kiűzte őt lakásából, továbbá azért, mert többre becsülték a jóságának azon kincseit, melyeket ez a nemes és gyöngéd lélek bizonyos tartózkodással eltűnt. Úgy tűnt föl, mintha attól félne, hogy az emberek dicsérete megkisebbiti az ő érdemeit az Isten előtt.

Jól emlékszem, mintha csak tegnap történt volna, ezen aggastyánnak a kiűzetésére; még a műveletlen és vad emberek is megengedték volna azt, hogy életét bé-

keben fejezze be abban a házban, a mely az övé volt.

Ez a mozzanat, amint azt akkor elbeszéltem, sajtószertű hatást keltett, ez a pillanat fejlethetetlen marad mindazokra nevez, akik tanúi voltak azon fenséges és keresetlen jelenetnek, amidőn az érsek dolgozószobája ajtajának két szárnya kinyíltott.

A „Credo”-nak éneke, amelyet a sokaság a hatalmas udvarban énekelt, egy pillanatra elhallgatott. Mely csend uralkodott.

Ezer emlék és ezer gondolat keltette föl indulás, meg a jelenre és jövőre kiterjedő aggodalom töltötte be mindazoknak szívét, akik összejöttek a régi lakásnak komor termeiben. Látták, amint megjelent két paptól támogatva a fenséges aggastyán, kortól megtörtén; egyszerűen a kis piros papi sapkával, mint bíborosi méltóságának jelvényével a fején.

„Köszönöm, hogy eljöttek. Jöjjenek közelebb, barátaim, én megáldom mindnyájokat Krisztus nevében.”

Senki a világon nem tudná visszaadni ezen szavaknak a kiejtését, még kevésbé azt a lehetet, amely úgy látszott, mintha már távoli vidékekről jönne, s amely olyan volt, mint a végtelenség visszhangja.

Az a leszállás az érseki palota lépcsőjén hasonlatos volt a temetési menethez. Azt mondták, hogy az volt ott az öreg Franciaország, mely magaszállott alá sírjába, hová kegyeletűs fiaik kísérték koporsóját.

Ezen 89 esztendő öreg érseknek a kiűzetése csak egy részlete a gyálázatosá-

gok, hóbortok és ostobaságok halmozának, amelyet az elválasztási törvény, úgy ahogy alkalmazták, rakott a mi Franciaországunk dicső földrjére. Ez az epizód kétségkívül erősebb undort keltett, mint más látványok, melyek talán még nemtelenebbek; Párisban fölháborodást támasztott és sokkal zajosabb megvetést, mint a többiek.

Kétségkívül a párisi érseknek méltósága magával hozza azt, hogy személyisége kivételes magasságban maradjon, funkciója által hivatva léven irányt szabni a társadalmi mozgalmak első lökéseinek.

A fire érsek hősi halállal mult ki, midőn elindult a béke olajágával kezében, hogy teljesítse magasztos küldetését és kibékítse a két ellenséges pártot, mely a barrikád minden oldalán készülődött a polgárháborúk vérontására.

Sibour érsek Verger tőretől esett el. Darbois érseket lelőtték a börtön körül futó út mentében, midőn Páris égett és piroslott az ég a tűzvésznek fényétől.

Egy testi fogyatkoságtól és kortól megtört aggastyánnak a kiűzetése, aki nem képes magát fenntartani, mert hiszen már csak árnyéka az életnek, rendkívül jellemző dolog. Egy időpontot jelöl, a francia szellemnek bizonyos alacsony szintjét tünteti föl; találon kifejezi, hogy az aljasságnak és az elvetemültségnek milyen fokára süllyedt alá ez a nemzet, mely az egész világ csodálatának tárgya volt, most pedig nevétség tárgya azért, hogy ki van szolgáltatta a szabadkőműveseknek és a zsidóknak.

Jelen esetben ezt a tettet nem követték el

Liga

a mindennapi szt. áldozás terjesztésére.

Nem új dologról beszélek, megjelent ez már az „Euch. Értesítő“ 1906. 10. számában és úgy emlékszem az Egyházi Közlönyben is. Azután is gyakran volt említés róla nevezett lapokban, de ha nézzük a jelentkezők számát, úgy látszik, hogy nem nagy a lelkesedés, pedig itt egy olyan dologról van szó, mely hivatva van Szentséges Atyánk szándékát: „minden megújítani Krisztusban“ — egyenesen, tetteleg megvalósítani a mindennapi, vagy gyakori szent áldozás által. A mikor először olvastam, én is félre tettem, gondolva, hogy keresztül vinni lehetetlen, de miután tapasztalásból megtanultam, hogy nem lehetetlen, most, midőn másodikszor olvastam, egyenesen beállottam a liga tagjai közé. (Jelenkezni lehet az Euch. Értesítő szerkesztőjénél Győr. Nagyszeminárium 20 fil. bélyeg beküldésével.)

Ez a társulat, mint az Értesítő jelzett számában le van írva, Rómában alakult a szt. Kolozs templomában. Célja a mindennapi áldozás elterjesztése imádság, tanítás, sajtó útján és minden módon. Tagja lehet minden pap.

Gondolja valaki: minek beállani a ligába, mikor úgy is lehet működni a célra. Igaz. Én is így gondolkoztam először, de mikor most másodikszor olvastam a szabályokat és kiváltságokat, rögtön beállottam. Miféle kiváltságokkal jár tehát?

X. Pius pápa 1906. Aug. 10-én kelt brevéjében a liga tagjainak ad:

1. Oltárkiváltságot egy héten háromszor.
2. Nap kelte előtt 1 órával és d. u. 1 órákor bemutatathatják a szt. misét.
3. Megáldozathatják a hiveket egész nap nyugtáig bármikor, napkelte előtt 1 órától fogva.
4. A társulat céljának megfelelő bármely cselekedeteikért 300 napi búcsút nyernek.

a polgárháborúk zajának közepette, a testvért gyilkoló harcok elkeseredésében, melyek pillanatra elveszik azoknak józan eszt, kik a dula-kodása belebonnyolódtak.

Ez a tett nyilvánvalóan a teljes nyugalom idején ment végbe olyan parlament által, amelyben urak ülésnek, akik valamennyien készülve durva nyelven nem szólnak és akik, ha sértegetik is egymást az ülésteremben, igen szívélyesen beszélgetnek az étteremben.

Van államrendőrségünk, mely nemesak megóvja az embereket attól, hogy éjjel az utcán váratlanul meg ne gyilkolják, hanem hogy bizonyos rendet tartson a központ utcáiban. Ez a rendeltetés ennek az általában véve becsületes államrendőrségnek, de nem az, hogy egy rendőrfőnök, aki pedig maga sem becsületes ember, elindítsa hitvány ügynökök kedvéért, hogy segítkezzék egy olyan aggastyánnak a kiűzetésében, aki alig tud a lábán állani.

Bizonyos vagyok róla, hogy mindazok, akik ott jelen voltak, épen mint magam is, olyan mély benyomását fogják megőrizni ennek a meghatározó jelenetnek, amelynek egy szomorú téli nap boruja adta meg mintegy a természetes keretjét.

Ez a hatás ismételtlen megnyilatkozott a tömegben, összefogódtak a kezek, hogy út nyissanak az emberek közt, akik kétségkívül nem voltak egymás ellenségei, hanem csak küzdöttek egymással és bizonyos dolgokról eltérő volt a felfogásuk.

Megláttam még Mun Albertet és Piout, amint bánatosan beszélgettek azon emberekkel, kik soha sem helyeselték az ő politikájukat. Ez a leveretés egyesítette valamennyiüket a haza-

5. Minden triduum végeztével, melyet szabályszerűen tartanak, a közös szent áldozás után pápai áldást adhatnak (feszülettel egyszerűen keresztet vetve) a hivekre, mihez teljes búcsú van kötvé.

6. Gyónóknak, kik naponként áldoznak, minden héten egyszer teljes búcsút adhatnak.

A hivek lelki üdvé kívánja tehát, hogy beálljunk ebbe a társulatba. Így legalább kötelezve is érezzük magunkat, hogy minden gyónóknak biztassuk a gyakori áldozásra, hogy minden prédikációban erre buzdítsuk hiveinket, úton-útfélen erre sarkaljuk az embereket.

Nem kell megijedni. Nem megy az egyszerűen, de lassú és kitartó munkával sikerül. Előbb csak arra vesszük rá az embereket, hogy havonként jöjjenek el gyónni. Ezt a gyónató székben megígértjük velük. Látni fogjuk, hogy meg is tartják ígéreteiket. Azután azt ígértjük, hogy minden két héten gyónjanak. Azután minden héten vagy csak akkor, mikor nagyobbát vétekeznek. A gyónásban meg is jeleljük, hogy csak akkor jöjjön, a mikor N. vétet elköveti, addig mindig áldozhatik. Csak biztatni kell és bátorítani őket, mert nem mernek áldozni. Soknak nem szükséges a gyónás. Hányszor gyónik olyan, hogy egy éve nem gyönt és még sincs halálos büne. Istenem! ez az év minden napján áldozhatott volna. Így kezdődik meg a mindennapi áldozás. Először egy-kettő, azután 10—15 jő és így tovább. A gyermekeket kell erre biztatni. Ezek ha 2—3 hetenként gyónnak, mind méltókká lesznek. Csak fel kell őket ielkesíteni, mert jäték vagy étel miatt is könnyen elhagyják a szt. áldozást. A szülők megfőzik a jó reggelit és a gyereket nem engedik éhen templomba menni. A hol közel van az iskola a templomhoz, ott boldogság van, mindennap áldozhatnak a gyerekek.

Italus.

fias és keresztény fájdalomnak ugyanegy érzelmeben, azon eseménynél, amely ugyan még nem vége, de kétségkívül pillanatnyi elhomályosodása volt a haza üdvébe vetett oly nemes reményeiknek.

Szinte azt mondhatnám, anélkül hogy tülzáról vádolhatnának, hogy ebben a zavaros időben talán a legnagyobb mértékben a tisztelgetélméltó bitoros volt.

Eddig a cikk. Úgy szól ez, mint egy nemzet háborgó lelkiismerete, amely még a humanizmus legelemibb törvényeit is lábbal taposta. Milyen merev kontraszt! A foglalásból alapot akarna teremteni a rokkant munkásoknak és ezért a nemzetnek egyik legkiválóbb rokkantját, a 89 éves érseket kidobják a sajátjából.

Valóban mindkét félnek okulására méltó események, amelyek az európai államok fejlődésében talán még máshol is hasonlóképp fogják sújtani az Egyház szolgáit, és látjuk, nem kimélik meg még az olyan kiváló jellemeket sem, amilyen volt az elhunyt párisi érsek, akiről Copée Ferenc a „Gaulois“ c. napilapban írja, hogy nem kell gyászolni Richard bitorost, mert hisz ő már megkapta helyét az üdvözöltek közt, hanem ha összegyűlünk ravatala körül, hogy imádkozzunk érte, — mert hisz ez minden kereszténynek a kötelessége, — jusson eszünkbe, hogy ő már az égnek a szentje és most már mi kérjük őt, hogy imádkozzék Istennél érettünk és rossz utakra tévedett nemzetünkért,

Okuljon tehát ebből mindenki, akinék szeme van és lát!

(kj.)

A papi nyugdíjügy revíziója.

Az elmúlt őszi koronagyűlések alkalmából két esperesi kerület is foglalkozott a jelenleg érvényben lévő nyugdíjszabályzat revíziójával.

Egyik kerület részletes tervet is küldött hozzájárulás és pártolás végett a többi kerületnek, de már magában az indító és kezdeményező kerületben is a kivételre nézve megszözlottak a vélemények.

Azt hiszem, az egyházmegyei papság nagyobb része egyetért abban, hogy az érvényben lévő nyugdíjszabályzat módosítandó s biztos vagyok benne, hogy szerzői sem örök életre készítették azt. A módosításra nézve azonban eltérők a vélemények s bő eszmecserére lesz szükség ahhoz, hogy a nyugdíj kérdés a változott viszonyoknak és igényeknek megfelelőleg revideáltságok.

Jelen soraimban reá akarok mutatni a nyugdíjszabályzat fogyatékoságaira s egyben egy kis tervezetfelet is kivanok nyújtani. Nem kecsgettem magam azzal, hogy véleményem közhelyesléssel fog találkozni, de azt remélem, hogy egyben-másban jó es megvalósítható eszmet is pendíték meg. Bizton hiszem, hogy másoknak is lesz terve és jó eszmeje s így a fontos ügy beható eszmecseré után, közmegelegedésre fog megoldatni.

I.

A jelenlegi nyugdíjszabályzat egyik nagy fogyatékoságának tartom, hogy stagnál, 800, illetve 600 frton felül nem emelkedik, 800 illetve 600 frtos nyugdíjat élvez az öt éves, s ugyanannyit az ötven éves pap. Ki papi pályáján egész életében a legzűgényebb helyeken küzd, még az a csekély reménye sincs meg, hogy a késő öreg korban anyagigondoktól menten élvezheti a jól megérdemelt nyugalmat. Pedig minden állásnál igen-igen nagy külfölség van a kezdő, jobban mondv a minimális és maximális nyugdíj között: emberi szempontból, méltányosságából tekintve is kirívó az, hogy aki 50 évig küzd, csak annyit kapjon, a mennyit egy ifjú, ki még a szemináriumi neveltetés költségeiért sem tudott elegendőt dolgozni, (habár önhibáján kívül is.)

Második hibája szerintem a látszólag kicsiny, de valójában igen érzeny külfölség a 800 és 600 frtos nyugdíj között. Annak a szemináriumból kijövő ifjú levitanak, ki előtt a nyugdíjazás meg a messze ködhomályba vész el, igen jól esik ugyan, hogy 20 ft. helyett csak 15 forintot fizet, de később keresve még gondolni is reá, hogy az őt forint külfölség miatt 200 frtot veszít évenként s majd 600 frtból kell tengődnie. Ha égyebet nem is, de e pontját a nyugdíjszabályzatnak szerintem okvetlenül törölni kellene, ha nem is visszamenőleg, de legalább a jövőndő papságra nézve.

Harmadik nagy hibája az egyenlőtlen teherviselés. Én aki egész pályámat szegény 800 frtos állomásokon töltöttem (és nem is olyan lehetetlen), mert kanonokok mindnyájan nem lehetünk s a jobb beneficiumokhoz tartozó lelkeket is hiában szeretjük, mert nem juthatunk el hozzájuk, ugyanannyival járuljak a teherhez, mint aki egész életét jobb jövedelmű helyeken töltötte. Számokban beszélve én jelenleg 800 frtos fizetésem 2⁵/₁₀-át fizetem a nyugdíjalapba; az ezer frtos jövedelmű már csak 2⁰/₁₀-ot, az 1500 frtos 1³³/₁₀-ot, a 2000 frtos pedig csak 1⁰/₁₀-ot fizet, ellenben van káplán, aki 3, 4, sőt talán 5⁰/₁₀-át is fizeti kezdetleges jövedelmének. Most, midőn minden adózásnál a progresszív rendszert készülnék megvalósítani, igazán külföns copf lenne a mi regresszív adózásunk,

dolatokat alázatos, munkás szellemet, ha előtte könyörögnek.

— **Új erdélyi superintendens.** Kenessey Béla egyházkerületi püspökhelyettes főjegyzőjét f. hó 18-án Kolozsvárt egyhangulag superintendenssé választották. Megszívlelésre méltó beszédet tartott választásakor: „... érintkeznem kell majd más egyházak híveivel is. Itt a valódi türelmességnek klasszikus földjén én is türellemmel és a mások meggyőződésének tiszteltetésével tartásával fogok eljárni. A felekezeti harc tisztán csak negatívum, míg az evangélium a legfelsőbb pozitívum. És elég gazdag a Krisztus evangéliuma arra, hogy abból mindig csak építésre, erősítésre való anyagot vegyünk mindannyian kölcsönösen és ne zaklassuk és háborgassuk az embereket csupán hatalmi érdekből támasztott felekezeti eskedéssel. A felekezeti eskedés mindig vallástalan, mindig hitetlen.” Ezt az elvet kövessék református testvéreink beszédeikben, könyveikben, lapjaikban s akkor nem kell oly sokat hangoztatni azt a „felekezeti békét.”

— **A bójtí szentbeszéd.** A székesegyházban minden vasárnap d. v. 3 kor prédikál Zlamál Ágost tanár; ugyanott minden pénteken d. u. 4 kor dr. Vass Albert német nyelven. A zárdában szerdánként d. u. 4 kor prédikál Rak József praefektus; a barátoknál minden csütörtökön d. u. 4 kor keresztuti ájtatosság.

— **Városi közgyűlés.** Városunk e hó 20-án esütörtökön tartotta évi közgyűlését a városház nagyermeiben Evik Ferenc polgármester elnöke mellett. A közgyűlés a béke jegyében folyt le. Tárgyalták a villanyvilágítás ügyét a sok konkrét panasz miatt. Rendezték a tűzoltóság ügyét. Őt legényt fog tartani a város egy parancsnok vezetésével. A tűzoltás kötelezővé lesz téve. A költséget a háztulajdonosok fogják viselni. Bejelentetett továbbá a német várközség feloszlása.

— **Új kórház apáccal.** Nem Fehérvárt, hanem Tordán, hol fel millió koronával egy modern sebészeti klinikát építenek Hübner Jenő pesti műépítész terve szerint. A kórház ügybuzgó igazgató-orvosa dr. Borbély Samu, a napokban járt a főpásztorral az apácaik ügyében.

— **A csillagda környéke.** A régi emlékek viselője ez az impozáns épület a várban. Alatta pince van — ez nem nem baj; a pince ajtajával szemben egy nagy szemétdomb van — ez már nagy baj; az épület mellett kövezett csatorna van — ez szükséges; de ebből a csatornából a kövek hiányoznak és széthányva hevernek — ez már baj. Akit illet e dolog, vegye magára és tegyen róla — már az idegenek miatt is, kik rendszeren megnézik a csillagdat kívül-belül.

— **Értesítés.** A Tulipánkert elnöksége ez uton értesíti a közönséget, hogy a jan. havában tartott mulatságon megmaradt tombolatárgyakat márc. 5-én eladják. A tárgyak megtekinthetők Kolombán törvényszéki bíró lakásán s ugyanott fog az eladás is megtörténni.

— **A poruljárt tolvajok.** Elvánszorgott a zalatnai vicinális. A metesdi ör mit sem sejtve tér vissza szobájába. Künn gyéren szállingóznak a hópelyhek. A közeli erdő széléből alakok bukkannak elő. Az ör eles tekintete messziről észreveszi őket. Vajjon kik? Talán csak nem tolvajok? Mert ha azok, akkor mit tudjon csinálni. Hisz egyedül van. Azok pedig hárman s hozzá még oláhok. De hat azért nem ijedt meg valami nagyon. Ha csakugyan tolvajok, ott a falon a megtöltött wincester-puska. Őt lövés

közül három talán csak talál. Isten neki! Hadd jöjjön, a minék jönnie kell . . .

És az etiket szabályait nem respektáló látogatók — mert még nem volt 11 óra — meg is érkezték. Egyenesen a disznópajta felé tartotta. S miután körülnéztek, hogy nem látja-e valaki, négyszer-ötször is bekukucoltak a szépen meghízott kocákhoz s azután szép csendesen elosontak megvalósításra váró terveikkel. Az ör tisztában volt gonosz szándékukkal s hízóit mindjárt ebédután levágta, mert biztosra vette, hogy az éjjel utánuk fognak jönni.

Este 8 óraker már vége volt a disznóölésnek. Épen vacsorához akarnak ülni, midőn egy horihorgas oláh beállt. A házigazda eselre gondol s csak azután ad szállást, miután meggyőződött, hogy kocái (2) délelőtti vizitelőhöz a faji rokonságon kívül más kötelek nem fűzi.

Igen ám, de az éjjeli szállást kéro medvetáncoltató volt. Tehát a mackójának is hely kellett. Mert ha a szabad ég alatt marad, nem lesz, ami táncoljon holnap. Volt öröm, midőn meghallotta, hogy a sertésöl teljesen üres. Mert hát bizony a szegény mackónak is jól fog esni egy kis pihenés a sok kénytelen-kelletlen tánc után — ha mindjárt farsang van is. Nem is kellett neki ám altatás, rövid idő múlva úgy aludt, mint a bunda. Éjfél tájban költögetni, taszigálni, ráncigálni kezdtek. Nem tudta álom-e, vagy valóság. Tehát még a fület se mozdította meg. Azonban az oláhok nem hagyták annyiban a dolgot. Ha már az egyik kocától el is estek, de ezt senki sem menti meg a kezeik közül. Je . . . drage . . . biztatgatták egymást s azzal kettőjük a mackó nagy szőrös füleibe kapaszkodott bele, a harmadik meg a farkát ragadta meg nagy buzgóssággal. Erre már a mackó is felebredt, de látva, hogy ennek fele se komédia, ő se hagyta magát. Fene egy kövér disznó ez — mondogtatták — megesak megse akar mozdulni. Végre nagy nehezen sikerült talpra állítani, de az óhól semmiképp se tudták kihúzni. Pedig megfeszítették minden erejüket és magukról megfedkezve, olyan nagy zajt csaptak, hogy a házbéliek is felebredtek.

A medvetáncoltató fitykösével, a házigazda pedig fegyvert kapva rohant kifelé. Már löni akart, midőn a medvetáncoltató torkaszakadtából elkliáltotta magát: „Brinze George!” (igy hívták a medvét) és ez elég volt. Két tolvaj eszeveszett futásnak eredt. Ment volna a harmadik is, de George oly nagy szeretettel szorította a keblére, hogy a lelkét is szinte kiadta. Pedig ő volt a legkisebb bűnös. Hisz csak a farkát fogta. Ez az egész történet a mult hetekben játszódott le a zalatnai vicinális mentén.

— **Köszönet levéltörédekből.** Csak egy siró levelet irtam egy helyre s holmi morzsalékokat kértünk csak s alaposan megvendégelnek, hogy az Isten fizesse meg! Megkértem volt kegyelmes Atyánkat, hogy legalább minden második vasárnap és ünnepnap misézhetnek a bétaiaknak a bétai iskolában. Megengedte s küldött egy oltárkövet. Mi meg bevittük a tanító asztalát (mert az iskoláé arra sem jó), megtérítettük, 2 szál gyertyát gyújtottunk, a tanító harmoniumozott, a gyermekek énekeltek s én miséztem immár vagy háromszor eddig elé holmi szedett-vedett ruhákban (Vágásban (!)) letett fehért kazuula, piros stóla stb.). Minap azonban levelet irtam és arra válasz jött, nemsokára utána pedig pakk, melyben a következők voltak: 4 drb. (piros, fehér, zöld, fekete) kazuula kehely készlettel, 2 drb. miseing, 2 drb. vállkendő, 2 drb. cingulus, 2 drb. korporále, 6 drb. kehelytörő, 4 drb. kéztörő, 1 drb. oltárabrosz, 2 drb. oltárpárna, 3 drb. kánontábla, 2 drb. misekönyv, 1 drb. részfeszület, 4 drb. gyertya-

tartó, 1 nagy szőnyeg és, és, és 1 nagy művészies oltár, oltárkövel, oltárszekerénnel. No ezeket mind a brassói Szent Ferenc rendi nővérek főtisztelendő Fönöknője küldte a bétai leendő kápolnának. Mikor olvastam a levelet és bontogattam a pakkot, oh mennyi telehold mosolygó arckép volt látható, ha azokat lekaphattam volna hirtelen s ide csatolhatnám s ha azon kérges tenyerű s bizony az élet keserveitől elkérgesedett szívek, lelkek hálacérzelmeit mind elküldhetném, akkor talán illőbben mondhatnánk köszönetet. Az édes Jézus adjon ezer annyit helyette! György Lajos, lelkész.

— **A napokban néztem át a lap előfizetőinek névsorát.** Mennyien, de mennyien hiányoznak abból! Pedig első sorban saját egyházmegegyenken kell lapunk támogatásával a kath. sajtóügylet felkarolni.

— **Nyilvános köszönet.** A gyulafehérvári takarékpénztár a r. kath. Tanonc-othon részére 25 K.-t ajándékozott, mely összegért hálás köszönetet mond a Tanonc-othon vezetője.

— **A nevelők tíz parancsolata:** 1. Szeresd komolyan, lelkesedéssel hivatásodat. 2. Ismerd meg növényeideket, ismertesd meg magadat velük, hogy tiszteljenek s megszeressenek.

3. Ne csak tanító-közege, de erkölcsi ideálja is igyekezzel lenni az ifjuságnak.

4. Légy pontos és kötelességtudó, ne felekedjél meg hazafias s erkölcsi kötelességeidről.

5. Törekedjél igazságszágra, de ne kerülhetetlenül, hanem elnézessel, méltánnyossággal.

6. Sohse tartsd magadat csalhatatlannak s ne resteld belátni tévedésedet.

7. Uralkodjál indulataidon s ne éreztesd az iskolában egyéni hangulatodat.

8. Növényeidek előtt ne légy megközelíthetetlen; bánjál velük szívélyesen s legyen gondod a kedély ápolására!

9. Nehéz kérdésekben, döntő véleményadás előtt képzeled magadat tanítványod helyébe; gondold vissza tanuló pályádra, gyermekeivédre!

10. Ismerd meg tenmagad s igyekezzel megszabadulni hibáidtól!
Mind arany szavak ezek, de legfőnyesebben ragog az, hogy igyekezzünk erkölcsi ideálja lenni az ifjuságnak; a nélkül minden szó, szabályrendelet kárba vész.

— **Idült tüdőhurut gyógykezelésénél a „Sirolin-Roche“ feltelentül igénybe veendő, mivel a legtekintélyesebb egyetemi tanárok egybehangzó nyilatkozata szerint a köpetet legrövidebb idő alatt kevesbiti, esetleges láz szállításja és az étvágyat előmozdítja. „Sirolin-Roche“ ugyan egy creosot-preparatum, de nem az ilyenemű preparatumok rossz ízével. Teljesen megregetlen és nagy adagokban véve is tökéletesen felemészthető. Naponta 3—6 teakanál elegendő az eset súlyosságához mérten. „Sirolin-Roche“ kapható a gyógyszerárakban.**

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **A gyónás szükségességéről és hasznáról.** Rövid oktatások. Szegür. Nem magas, filozófiai fejtegetések ezek, nem is elnyújtott erkölcsi intelmek. Ahogy a tanár szokta tanítványai aprólékos dubiumait elosztalni, vagy ahogy a kertész szokta esemetéinek vad hajtásait lecsipegetni, úgy csipegeti le Szegür a szkeptikusok ferde kinövéseit, kicsinyes ellenvetéseit: miért gyónjám a papnak, hisz ő is ember; a gyónás csak gyermekeknek való; a gyónás kellemetlen, nehéz; a pap megharagszik, — elbeszéli mit gyóntam; milyen jó a protestánsoknak, nekik nem kell gyónni; stb. 33 ilyen apró kérdést old meg, könnyedén, világosan; megmutatja a gyónás szükségességét. Hisz különben Szegürnek csak neve is elég ajánlás. Kapható: Boromisza Jenő tanár, Székesfehérvár. Főreáliskola; ára 50 fillér.

* **Vissza a gyakori szt. áldozáshoz.** (Irta Reviczky Aladár — a művelt közönségnek ajánlva.) Komoly szó a komolyan gondolkozó emberekhez; de nem a vészharangot kongatja: a reflektort állítja be, hogy legyen világos az út a gyakori szt. áldozáshoz. Kéznel fogva vezet az első keresztények szép szokásához, lelkes hangon, szép gondolatokkal, tekintélyek nyilatkozataival, példákai mutatja meg ennek hasznát, szépségét. Ha könyvkereskedő volnék, így ajánlanám: esinos az alakja, szép a nyomása, erős a füzése, — már ezekért is érdemes kis könyv. Kapható a „Budapesti Központi Oltár-egyesület”-nél, IX. Üllői út 77. sz. Ára 30 fill., 100 drb. 25 kor.

* **Egyházi Közlöny.** Ajánljuk a Főtiszt. papság figyelmébe e kiválóan szerkesztett lapot; egyedüli hetenkint megjelenő egyházi lap a kath. a papság számára. Cikkeit, melyek a lelkipásztorkodás mind a három ágába tartozó dolgokat felölelik — e téren tapasztalt és kiváló egyének írják. A „Liturgia”, „lelkipásztor”, „hítelek” stb. rovatai az idevágó kérdésekről nyújtanak alapos tájékozást; az „egyetemes egyház” rovatában a különböző országokban felszínre levő vallási kérdéseket ismerteti. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-u. 15.

Támogassuk szívvel-lelékkel, vagyis tollaal és pénzünkkel az egyházmegyéink érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Kath. Népszövetség.

A kath. Népszövetség központjából kaptuk e sorokat:

A katolikus körök és keresztény szervezetek az a tűzhely, a melyből hithideg korunk felmelengetésére a sugarak kiáradnak. S éppen ezért, mikor a társadalom rekrisztianizálására a Katolikus Népszövetség mozgalmat indított, természetes, hogy elsősorban reájuk számít, mint olyanokra, a melyek segédkezet fognak nyújtani nagy céljának elérésében. A január 26-án tartott diszgyűléshez érkezett esatlakozások, üdvözlések megmutatták, hogy a számításnak meg van az alapja.

Kérjük tehát most a segédkezet.

A február 9-én elért meglepő siker hatása alatt elhatároztuk, hogy március 8-án hasonlóképen országos agitációt rendezünk. Ujabb 100 gyűlés be fogja bizonyítani, hogy a katolikusok lelkesedésének február 9-iki fellobbanása nem volt szalmaláng. Igen-igen kérjük azért, vegyék kezükbe a vezetést s tartsanak március 8-án alakuló vagy szervező gyűlést, vagy értekezletet.

Szolgálunk e napra a kívánt mennyiségben magyar, német, tót gyűjtőivel, ugyanilyen nyelven (a mennyiben a készlet el nem fogy addig) röpirattal, 3 gyűlési beszéddel, az 1908. évi tagilletmény 2. első füzetéből mutatványpéldányokkal; a 40 fillérjével, 50-en főtől rendelésnél a 30 fillérjével népszövetségi jelvényvel, alapszabállyal (3 nyelven), gyűlésbejelentő mintával s ha a hely nagy és okvetlenül szükséges, szónokkal.

A gyűlésről mindenestre távirati értesítést kérünk a szónokok neveivel.

Kérelmünket jóindulatába ajánlva, vagyok Budapestben, (VIII. Szentkirályi utca 28. II. 17.) 1908. február hóban

alázatos szolgálója
Haller István,
főtákar.

A kath. népszövetség feladatai és eszközei.

Sürgős feladatuk a kis erők csoportosítása, hogy a nagy erők között meg ne semmisüljenek.

A szocialdemokraták szüntelen hirdetik, hogy a nagy ipar elnyeli a kis ipart, a nagy birtok a kis birtokot, a nagy tőke a kis tőkét és napról-napra szaporodnak az elégtelen elemek, a proletárok, kik egy nap mindent lefognak rombolni, hogy az elveik szerinti új társadalmat berendezzék.

Hogy ez ne következék be, minden eszközt meg kell ragadnunk arra nézve, hogy a nagy ne nyelje el a kicsinyt. Ezt pedig másképpen nem lehet megakadályozni, mint folytonos szövetkezés által. Ez az erők folytonos csoportosítása.

Azt irtam: a hol azt vesszük észre, hogy a nép nem tudja nagy fáradság és költség nélkül értékesíteni házi iparcikkeit, azon helyeken alakítsunk értékesítő szövetkezeteket a fogyasztási szövetkezettel összeköttetésben.

Valahányszor látom a legnagyobb nyári munkaidőben a jobbágytelki, ehedi székely atyafiakat 10—20 drb 30—40 filléres szalmakalappal községenem keresztül menni Marosvásárhely felé azok értékesítése végett, — számlom fog el. Minő időt veszteget, annyit fárad és kőlt, hogy a kalapok árának fele felemész-tődik.

Ezt körültekintő csoportosítással egy huszad-rész költséggel ellehetne érni otthon. Így vagyunk a többi házi iparcikkal is az egész székelyföldön. Nines oly vidék, hogy valamely házi iparcikket ne állítanának elő. Ezek mindannyi jövedelmi források, csak tudni kell értékesíteni. Hát ez minő elhetetlenség, minő idő és egészség rablás, midőn a városokhoz közel fekvő községekben 30—40—50, sőt 100 egyén is jár be ügyszólva naponkint tejet szállítani! Minő káros hatású az erkölcsre is! Ma már ezt meglehet szüntetni a tejszövetkezettel, melynek alakítását hathatósan elősegíti 2000 korona államsegéllyel a magas kormány a székely akció keretében.

Állítom, hogy alig van vidék, hol 2—3 község részére ne lehetne tejszövetkezetet alakítani s így a kis gazdáknak egy biztos jövedelmi forrást nyitni. Mindez a népszövetség feladatai közé tartozik.

De menjünk tovább! Hát hogyan áll népünk kölcsönügye? A legrosszabbul. Különösen a székely népé. A szászé az már rég rendezve van, a román népe most rendeződik, népbankjaik már működnek. A székely nép tetemes része egyes üzsorások és nagy kamatot és kezelési költséget szedő takarékpénztárak kezében vannak. A kirendeltség egy pár vidéken megpróbálta a rendezést, de nem sikerült a telekkönyvek rendezetlensége és a nép bizalmatlansága miatt. Hiába tagadnók, a nép általában bizalmatlan a kabátos ember iránt. Ez onnét van, mert eddig rendszeren becsaptak és nem képes elhinni, hogy az úri ember önzetlenül akarja rajta segíteni. Eddig az egyes helyi urak hol egy, hol másképp rászédtek, ügyvédi ember leicáltatni járt ki a faluba, a végrehajtók zálogtárgyakat felszedni, a szolgabíró pedig bírságokat kironi, úgy a hogy kedve hozta, szeszélye diktálta.

Már most nagy feladat, ezen bizalmatlanságot eloszlatni. Ezt a kath. népszövetségnek meg kell oldani.

Egészséges szövetkezetek alakítása és önzetlen helyes vezetése által végül is sikerül.

Hogy a kath. népszövetség alakítása, vezetése, annak keretében minden jó és hasznos gazdasági, társadalmi, közművelődési intézmény

létesítése sok munkával, áldozattal jár, elismerem, de hát áldozat nélkül mit várhatunk? Hisz a vadász ember sokszor fél nap is fárad, míg egy nyulat lő, de azért tovább folytatja. Miért? Mert a vadászat szenvedélye, mint közönségesen mondani szokták, belebolondult a vadászba. Nohát a társadalmi intézmények létesítését is szenvedéllyel kell tenni és ekkor bizonyosan sikerül.

Hogy mindezen állítások nemcsak teoriák, hanem a való életben megvalósíthatók, jövő alkalommal bemutatok egy vegyes vallású székely községet, melyben nehézséggel ugyan, de az életbe át van vive. Van még több község is, hol kisebb mérlegben meg van valósítva. Az eredmény mutatja, hogy mit lehet elérni.

Különösen kívánom feltüntetni azt, hogy egyik szociális intézmény miként támogatja a másikat és az egész minő kölcsönös hatással van egymásra.

Szabó György.

Új házasságügyi rendelet.

A jegyváltás és házasságkötés körül felmerült gyakori nehézségek és zavarok megszüntetésére, vagy legalább is kevesbitésére X. Pius pápa ő szentségének egyházfői gondoskodása folytán a tridentí szent zsinat határozatait magyarázó testület 1907. évi augusztus hó 2-án „N e t e m e r e” kezdtű rendeletet bocsátott ki, mely 1908. évben husvét n a p j á t ó l k e z d v e m á r k ö t e l e z ő. Ezen rendeletet püspök urunk ő nagyméltósága 1907. évben a XI. számú körlevelében közölte, az 1908. évi IV. számú körlevelében pedig nevezett rendelet végrehajtására alapos utasítást nyújt. Mivel a rendelet igen fontos, arra úgy a papság, mint a hívek figyelmét ezennel felhívjuk. A könnyebb megértés végett, s ezzel kapcsolatban az üdvösebb végrehajtás céljából közöljük az egész rendeletet saját fordításunkban, kellő magyarázatokkal kíserve.

„Rendelet

a jegyváltásról és házasságról, melyet X. Pius pápa ő szentségének egyházfői magas elhatározása és kifejezett akarata folyán kiadott a tridentí szent zsinat magyarázó testülete.

Nehogy a hívek vakmerően titkos házasságokat kössenek, miket Krisztus igaz egyháza fontos okok miatt mindig rosszalt és tiltott, a tridentí szent zsinat a XXIV. ülésben az első fejezetben, a házasság ügyének rendezése céljából következőket határozta: „A házasságúdló hívek kötelesek házasságukat saját lelkesük előtt megkötni, vagy más pap előtt, kit erre az egyházmegyei törvényes püspök vagy saját lelkesük felhatalmazott, úgyszintén ket vagy három tanú előtt; kik másképpen kísértik meg a házasságkötést, azokra nézve kimondja a szent zsinat, hogy ők ily módon házasság kötésére képtelenek, s azért az ily kötött házasság érvénytelen és semmis.”

Magyarázat. Az egyház kezdettől fogva úgy akarta, sőt sürgette, hogy hívei házasságukat kössék az ő színe előtt, vagyis az egyház szolgálja előtt, részint azért, hogy a házasság szentség lévén, annak felvevése a szentségek kiszolgáltatására hivatott pap közreműködése mellett történjék és az egyház áldásában is részesüljön, részint pedig azért, hogy az egyház tudta és közreműködése nélkül, tehát titkosan kötött házasságokból származható bajokat elhárítsa. A hívek általában eleget is tettek az egyház akaratának, de itt-ott mégis akadtak olyanok is, kik titkosan kötöttek házasságot, mit később igen gyakran ők maguk oldottak föl és azután más házasságot kötöttek az egy-

ház szomorúságára és a jó hívek megbotránkozására. Az így kötött második házasság természetesen semmis volt, mivel az első házasság még állott, hiszen a híveknek nincs hatalma megsemmisíteni, azaz feloldani az érvényesen megkötött házasságot. Az egyház pedig az ilyen engedetlen hívekkel nem tudta rendbehozni házassági ügyöket, mert a titkosan kötött s azután általuk önkényleg felbontott házasságot egyszerűen letagadták. Ezen nagy baj orvoslása végett előbb Franciaországban, azután másutt is a kötendő házasságot kihirdetni kezdték, a negyedik lateráni zsinat pedig 1215. évben a kötendő házasság kihirdetését kötelezővé tette az egyetemes egyház minden területén és az ellene vétő papokra és hívekre különféle büntetéseket szabott. Azonban a IV. lateráni zsinat ezen szigorú rendelete sem szüntette meg a visszaéléseket, mert ugyan szigorúan tiltotta a titkos házasságot és büntette a feleket és közreműködőket, szorgalmazta is mindenütt a házasságnak előleges kihirdetését: de nem mondta ki semmisnek a titkosan kötött házasságot. Ezen a bajon végleg segített a tridenti sz. zsinat, mert a XXIV. ülésben, a házasságügy rendezéséről szóló határozatok első fejezetében a házasság kihirdetését szabályozta, elrendelvé, hogy a kötendő házasságot a házasulandók illetékes lelkésze három egymásután következő ünnepnapon a templomban, a szent mise végtelese alkalmával hirdesse ki, úgy, hogy a hívek teljesen legyenek tájékozva a házasulandók kitéréről és azoknak a házasság kötésére vonatkozható minden viszonyáról: és csak a hirdetések után legyen szabad megkötni a házasságot, ha senki semmi akadályt ellene be nem jelentett. Nevezett szent zsinat ugyanazon fejezetben kimondotta, hogy a házasságot az illetékes lelkész és két vagy három tanú előtt kell megkötni, mert különben érvénytelen és semmis a házasság.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

A székelyföldi kepe.

IV.

Erdélyt regen szokás volt a háromlábú székhez hasonlítani; három politikai nemzet volt ott, akiken Erdély minden dolga megfordult: a magyar, a székely, a szász.

Ehez képest volt Erdélyben régen Magyar-föld (Comitatus), Székelyföld (Sedes Siculorum), Szász-föld nagy Királyföld (Sedes Saxonus, fundus Regius). Élesen körírt határai azonban egyiknek sem voltak, annyiban t. i., hogy a székely a Magyarföldön is székely maradt, márt. i. a maga jussaira nézve; ugyanez a szász a Székely- vagy Magyarföldön. Az oláh nép mindenütt lakott a többivel vegyest, de politikai jogai 1848-ig nem voltak. Ha egy gazdag vagy érdemes oláh nemes lett: magyar nemes volt.

Hát a nemzet dolga is a három politikai nemzet szerint háromféleképen alakult.

A legrégebb formája a Székelyföldi kepe volt, amely mint székely nemzeti intézmény a Szent István dézmatörvényétől érintetlenül, s a

sok rektifikáció dacára még részleteiben is emai napig fenmaradt a maga teljes eredetiségében.

Ez már ősi intézmény, prisca institutio volt akkor, amikor Szent István az általa alapított erdélyi püspökség területére behozta a dézmát; hapedig ezt a püspökséget nem ő, hanem valamely utódja alapította és az hozta be vele a Szent István dézmatörvényét, akkor a magyarföldi dézma annyival is újabb a székely kepenél.

Jóval fiatalabb a szász papok dézmája az Andream Diploma 1224. évi rendelkezései alapján; de ez a szász földi dézma, — amint láttuk, — úgy eredetere mint rendeltetésére nézve is merőben különböző volt a magyarföldi dézmától.)

1) V. ö. Dr. Dósa Elek: Erdélyi Jogtudomány I. 165. §.

A magyarföldi dézmát — a székelyeket és szászokat kivéve, — az erdélyi püspök szedte mindenütt és mindenkitől, aki dézma köteles volt. Ebből helyenkint 1/4 részt a helyi lelkésznek adott, hogy annak legyen miből megélnie.

Ez így tartott 1556. évig. Erdély 1541. évben tudvalevőleg különvált az anyaországtól és önálló fejedelemséggé alakult át; egyben áttért majdnem egész Erdély a reformációra is, és úgy az erdélyi püspök, káptalan, apátságok, prépostságok összes javai elkoboztattak és az erdélyi fejedelmi kincstár számára lefoglaltattak.

A szászsebsi 1556. évi erdélyi országgyűlés aztán a sok ingatlan és egyéb értékes ingók után, a 3. törvénycikkben még a püspöki dézmát is fiscale bonum-nak jelentette ki, és aztán le és elfoglalta az erdélyi fejedelmi kincstár részére.

De valamint a sok ingatlan, úgy ez az óriási dézma-jövedelem sem maradhatott a fiscus birtoka, mert az erdélyi urak különféle donációk, renunmerációk, stb. címén elszedvén mihamar a fejedelem kezeügyéből az ingatlanokat (hiszen ezekért a papi javakért lettek ők olyan bznzó protestánsokká): kezükbe kerítették mihamar a fiskus dézmáját is. Mert leleményes efélleben az erdélyi ész nagyon. A most már püspökből kincstárrá lett dézmát eleintén kincstári Decimátorok, dézmások szedték be; azonban ez sok bajjal járt és az erdélyi urak mihamar kiszelték: jobb lesz, ha ők vidékenként árendába veszik a kincstártól a dézmaszedést. Úgy is lett; a dézma megmaradt dézmannak, de a kincstárnak fizetett árenda egyre csökkent, migem a dézma piaci értékének 1/11-ed részére devalválódott.

De ha lehetett, még ennek az 1/11 ed résznek a fizetése alól is kibujtak; így 1689-ben törvénybe írták, hogy a Guberniumban szolgált tanácsosok özvegyeinek, — amíg élnek, elengedik a dézma árendáját. Mikor Erdély a Habsburgház uralma alá került, kialakulták, hogy a kiárendált dézma örök időkre az illető családok tulajdona maradjon és a kincstár csakis az árenda fejében fizetendő 1/11-ed részre birjon elidegeníthetetlen tulajdonsággal (Dipl. Leopoldinum §. 16.) Itt megjegyzendő, hogy amióta a püspöki dézma a fejedelmi kincstár lett, ez nem szűnt meg arra törekedni, hogy a Székelyföldet is dézmafizetés alá hajtsa; sőt azon magyarföldi urak példáján felbuzdulva, akik a kincstári dézmát kiárendálták, maguk az u. n. főszékelyek is dézmafizetés alá kényszerítették

itt-ott a kisebb székelyeket; ebből elkeseredett harc támadt, migem a segesvári országgyűlésen hozott törvény (Approb. Const. III. 76. 15.), sőt később a Leopoldinum Diploma 14. §-a is világosan kimondotta, hogy a székely mint nemes, sem magáért, de még a földjét művelő nem nemes után sem tartozik kincstári avagy úri dézmát fizetni.

(Folyt. köv.)

A szerkesztő üzenete.

Cibin. A bőjti rendelet magyarázatát az illetékes helyen bemutattam. Közléséről azonban kegyeskedjék lemondani.

Versék. Gyulafehérvár. Szászrégen. Közölhetetlenek. *K. I. Tuszán.* Eddig egyházmegyéinkből csak Lőrincz Sándor plébános készülődik Lourdba. Tudomásunk szerint.

B. I. Nem elég, ha csak a principális járhatja a lapot, a lappártolás nemcsak az olvasásban áll, hanem a dolgozásban és előfizetésben. Fizetni, dolgozni, olvasni. Ez a kath. sajtó jelszava.

Munketársak fegyverre, illetve tollra! *A társadalmi működés alapfeltétele* azt írja, hogy a szereplő papnak hozzáférhetetlennek kell lenni. Jellem és élet tekintetében. Igaza van. De a dolgozat mégis inkább tisztán hitéleti lapba való. Ez azonban ne esüggesse el. Próbálkozzék újból.

Sz. 120—1908. vhtó.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi hogy, a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1907. évi 5489 számú végzése következtében Dr. Fried Armin ügyvéd által képviselt Plunder és Pollák javára Goosz Daniel ellen 511 K. 10 fil. s jár. erejéig 1907. évi jul. hó 27-en foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 3285 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: bórürcikkék nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírósig 1908. év V. 22/1 számú végzése folytán 511 K. 10 fil. tökekövetelés, és jár. erejéig, Gyfkehérvárt alperes lakásán leendő eszközésére 1908. évi február hó 29-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsaron alul is elfogadhatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1908. évi február hó 8 napján.

Germán kir. bir. végrehajtó.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílus és vallásu templombelendőzési tárgyak javítása különösen: modern olajlak marványozásra.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlja.

Mintthon értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjszai izzadást

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerhársban. — Ár 1/2 pengőre 4. — korona.

Rákóczi Sorsjáték.

(II. Rákóczi Ferencz lovasszobra javára.)

Főnyeremény:

40,000 korona.

Második nyeremény: 10,000 korona,

Harmadik nyeremény 6000 korona.

Összes nyeremények 90,000 K.

 Egy sorsjegy ára egy korona.

HUZÁS 1908. MÁRCZIUS HÓ 15-ÉN.

Sorsjegyek kaphatók

Papp György főtéri üzletében

GYULAFEHÉRVÁR.